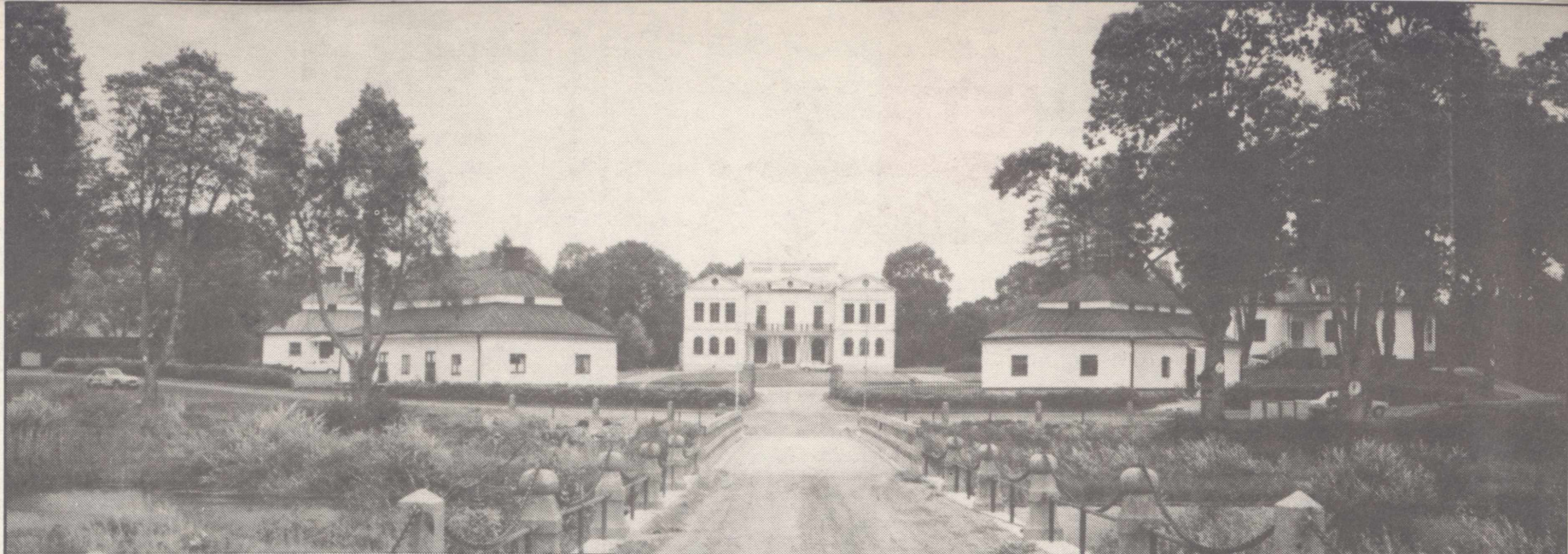

– Underbart att se säteriet blomma upp igen, tycker trotjänarinnan på gården, Lisa Nilsson.

15/9 1989

Att riva huvudbyggnaden tilltalar inte Christian Örup. Han hoppas att huset med en yttre upprustning ska kunna användas av ett företag eller en stiftelse. Att bygga om och inrymma hyreslägenheter blir alldeles för dyrt.

Men huvudbyggnaden hotas av rivning

Efter år av förfall är det åter liv och rörelse på Boxholms säter. De fyra flyglarna har fått ansiktslyftningar och gräsmattorna är lika vackra som förr.

Vad som kommer att hända med huvudbyggnaden är dock osäkert. Rivning eller upprustning är alternativen.

I skarven mellan de östgötska slätterna och de småländska skogarna ligger Boxholms säteri. En lantlig idyll belägen vid Svartån ett par kilometer utanför samhället Boxholm.

Att köra genom allén av bOKar är som att köra in i en svunnen tid. Man får nästan för sig att rokokoklädda människor

hjälP för hästar som får hosta av vanligt hö eftersom det innehåller mycket dammpartiklar. Boxgrass kommer i vakuumpförpackningar och innehåller således minimalt med damm.

– Enbart spannmålshantering bär sig inte, berättar han. Därför har vi startat produktio-

det närmaste ogenomförbart.

– Tidigare fanns det ett fördelaktigt lån för renoveringar, om- och tillbyggnader, det så kallade ROT-lånet. Men det är borttaget nu, säger Christian Örup vidare.

Till företag

Ett annat alternativ är att ri-

Efter år av förfall är det åter liv och rörelse på Boxholms säter. De fyra flyglarna har fått ansiktslyftningar och gräsmattorna är lika vackra som förr.

Vad som kommer att hända med huvudbyggnaden är dock osäkert. Rivning eller upprustning är alternativen.

I skarven mellan de östgötska slätterna och de småländska skogarna ligger Boxholms säteri. En lantlig idyll belägen vid Svartån ett par kilometer utanför samhället Boxholm.

Att köra genom allén av bokar är som att köra in i en svunnen tid. Man får nästan för sig att rokokoklädda människor ska dyka upp i parken, som möter vid infarten till mangården.

Kultur arv

Boxholms säteri har gamla anor. Av den äldsta herrgården som Arvid Stenbock byggde i slutet av 1500-talet finns inga säkra spår. Den nuvarande mangården har till största delen tillkommit mellan 1710 och 1740 då Boxholms säteri ägdes av Gabriel Ribbing.

Idag heter godsherrn Christian Örup. Han förvärvade säteriet 1978 och har allt sedan dess successivt rustat upp de gamla byggnaderna.

– Jag tycker det är viktigt att värna om herrgårdsmiljön som en del av vårt kulturarv, förklarar han sina insatser.

Kostsamt

Men smakar det så kostar det som bekant. Hittills har Örup spenderat drygt två miljoner kronor på upprustningen.

Inledningsvis renoverades en av flyglarna till bostad åt Örup med familj. Efter hand har sedan de andra flyglarna rustats upp och hyrts ut.

Idag finns det tjugo personer som är fast boende på Boxholms säteri. Jämfört med sekelskiftets början är det naturligtvis inte mycket att skryta över. Då levde och arbetade uppåt hundra personer på säteriet.

Storfamilj

Under 1960-talet och fram till Örup tog över var det dock så gott som igenbommat på Boxholms säteri. Det kan Lisa Nilsson bekräfta. Hon är en gammal trotjänarinna på gården och har varit föreståndarinna åt baron Leuhusen.

– Det är så underbart att se säteriet blomstra igen, säger hon. Vi grannar är som en enda storfamilj.

Vidare har Christian Örup hyrt ut det gamla hönshuset. Där har Tommy Hansson 24 000 värphöns som ger cirka ett ton ägg i veckan.

Bär sig inte

Själv har Örup startat produktion av färskpackat gräs under försäljningsnamnet Boxgrass. Det är framtaget till

hjälp för hästar som får hosta av vanligt hö eftersom det innehåller mycket dammpartiklar. Boxgrass kommer i vakuumpackningar och innehåller således minimalt med damm.

– Enbart spannmålshantering bär sig inte, berättar han. Därför har vi startat produktionen av Boxgrass.

Gräsmattorna på godset har återfått sin svunna glans och senast har den gamla bron restaurerats.

Fältridbana

Den gamla bokskogen vid säteriet har också blivit framkomlig. Detta i och med att en fältridbana har iordningställts där.

Det är en självständig sektion inom Boxholms ridklubb som fått fältridbanan till stånd för två år sedan.

– Vi har upplåtit mark, fortsätter Örup. På så vis har skogen nämligen kunnat röjas.

Det som gäller närmast är rensningen av åkanterna vid Svartån. Där ska det sedan sättas upp lyktor.

Stort problem

Ett stort problem kvarstår dock och det är vad som ska hända med huvudbyggnaden.

– Ja, det vållar oss mycket huvudbry, säger Örup. Men jag hoppas att vi ska kunna nå en lösning inom en överskådlig framtid.

Ett alternativ är att inrätta åtta bostadslägenheter. Men det kalaset skulle kosta närmare åtta miljoner kronor och är i

det närmaste ogenomförbart.

– Tidigare fanns det ett fördelaktigt lån för renoveringar, om- och tillbyggnader, det så kallade ROT-lånet. Men det är borttaget nu, säger Christian Örup vidare.

Till företag

Ett annat alternativ är att riva byggnaden, men det tilltalar inte Örup. Det han förespråkar mest är ett tredje alternativ.

– Ett företag eller en stiftelse skulle kunna använda byggnaden till rekreation för anställda eller medlemmar mot att fasaden iordningställdes, säger han. Det skulle kosta cirka en miljon kronor.

Representanter från länsantikvarieämbetet inspekterade säteriet då Christian Örup tog över det men ansåg det inte värt att K-märkas. K-märket för kulturminne berättigar till ett upprustningsbidrag, men något sådant är alltså inte aktuellt.

Ej gångbart

– Vi fick ett bidrag på 10 000 kronor, minns han. Men det räcker knappt till att sätta upp byggnadsställningarna.

Örup tycker det är synd att det inte värnas mer om den gamla herrgårdsmiljön. Lustigt nog är man mer angelägen om att bevara de gamla miljöerna i östländerna, framhåller han avslutningsvis.

– Det verkar som om det i Sverige inte är politiskt gångbart att värna om den miljö som är hotad.

Helena Ärleskog

Färskpackat gräs i vakuumsäckar, för hästar med hosta, är en specialitet från Boxholms säteri.